

LIBER VI.

Libro Juliani quarto, ejusque in reliquam partem prioris libri de nuptiis concupiscentia cavillationibus et calumniis respondet. Nasci hominem cum peccato confirmat ex baptismo parvulorum, ex Apostoli verbis ad Romanos et ad Corinthios, ex ritu exorcismi et exsufflatione quæ fit cum parvuli baptizantur. Ostendit oleæ et oleastri exemplum apposite datum, ut intelligatur quomodo ex parentibus regeneratis ac justis nascantur filii peccatores et regenerandi. Peccatum originale in primis parentibus voluntarium esse, ac nobis quidem alienum proprietate actionis, nostrum tamen contagione propaginis. Hujus peccati merito fieri, ut tantis ab infantia miseriis atteratur genus humanum, utque parvuli sine regenerationis gratia morientes excludantur a regno Dei. Sanctificationem per baptismum nunc et animæ et ipsi corpori conferri, non tamen auferri hæc in vita corruptionem corporis, quæ ipsam quoque aggravat animam. Docet quomodo concupiscentia maneat actu, prætereat reatu. Pauli apostoli testimonia perverse a Juliano exposita, revocat ad catholicum intellectum. Ad extremum Ezechielis auctoritatem, qua ille abutebatur, secundum legitimum sensum interpretatur.

I. RESPONSUM est jam libro tuo tertio; respondeatur et quarto: aderit Dominus, ut non solum veritas, sed etiam charitas tibi exhibeatur a nobis. Quæ duo quisquis tenuerit, nec fatuus, nec invidus erit. De quibus vitiis in principio memorati tui libri multa dixisti. Nam et error

veritate, et livor charitate pellendus est. In hac autem tua disputatione cum de stultitia loquereris, dicens « Eam matrem esse omnium vitiorum, » adhibuisti testimonium de Scriptura, ubi legitur: « Neminem diligit Deus, nisi eum qui cum sapientia habitat ¹. » Quære itaque diligenter, utrum habitare cum sapientia puerilis vanitas possit, per quam necesse est ex infantia parvulus transeat, qui tamen transit: et considera qui primus fructus nascatur de radice quam laudas; et quanta in contrarium mutatione opus habeat ut diligatur a Deo, qui nisi eum qui habitat cum sapientia neminem diligit; in prædestinatis utique parvulis quod odit absumens, ut etiam ipsos a vanitate liberatos cum sapientia diligat habitantes: quos certe si ab ubere raptos abstulerit ultimus dies miror si audes dicere habituros cum sapientia præter regnum Dei, quo eos « Bonum secundum te, inviolatæ inculpatæque naturæ non permittit accedere, » nisi veri Salvatoris gratia redemptos liberet a falsi insipientia laudatoris. Ut omittam natura fatuos, multo amplius lugendos Scriptura teste quam mortuos. Quos quidem et ab isto tanto malo potest Dei gratia per sanguinem Mediatoris eruere ²: sed unde potuerunt in tantum malum ruere, si divino judicio nulla origini debetur poena vitiatæ?

II. Ecce merito reprehendisti eos et graviter: « Qui vel supersederunt scienda cognoscere, vel non formidant ignorata culpæ. » Numquid hoc de his qui excordes nati sunt, potes dicere? Nec tamen eis sub Deo justo unde id accidere potuerit inventurus es, si nulla ex parentibus trahuntur merita filiorum. « Sed invidendo tibi, in quadam meridie compertæ veritatis sive obumbramento ignorantis, ut loqueris insanimus. » Itane vero tanta in parvulis mala, tu qui non invides, non vides? Bonus est

¹ Sap. vii, 28. — ² Eccli. xxi, 13.

Deus, justus est Deus : extranea prorsus mali est nulla natura, quæ nostræ naturæ secundum Manichæos credatur admixta : unde sunt, non dico in moribus, sed in ipsis ingeniis cum quibus nascuntur tanta hominum mala, si non est humana origo vitiosa, non est massa damnata? Quid quod homo fatuitatis expers et ab invidiæ stimulis alienus, ipsam sic describis invidiam, ut in tua descriptione hoc vitium et peccatum appareat et poena peccati? An non est peccatum diabolicum invidia? An non est poena peccati, quæ « Protinus ipsum de quo oritur vexat auctorem? » Hæc verba tua sunt : et tamen diuturna loquacitate visus tibi es acutissime disputasse : « Unum idemque vitium peccatum poenamque peccati esse non posse. » Sed forte quia invidus non es, vix tandem invidiam in alio libro videre potuisti de qua hæc diceres, et tibi pro me quia mihi non invides contradiceres.

III. Finito autem procemio, ubi etiam laborasti, sicut soles, probare quod prædico, « Deum esse hominum conditorem : » mea deinde verba proponis, ubi dixi : ¹ « Mundo, non Deo nasci hominem, qui de concupiscentia carnis nascitur ; Deo autem nasci cum ex aqua et spiritu renascitur. » Quibus meis verbis sic insidiaris, ut asseras hinc intelligi me debere dixisse, quod ad diabolum pertineat quidquid ad mundum pertinet : quia scilicet alibi dixeram : « Eos qui de corporum commixtione nascuntur ad jus diaboli pertinere ; » asserendo utique : « De potestate erui tenebrarum, cum regenerantur in Christo » Respondeo ergo calumniæ tuæ. Ita enim me vis putari appellasse mundum ad potestatem diaboli pertinentem, tanquam coelum et terram et omnia quæ in eis sunt, vel diabolus fecerit, vel diabolus teneat. Hoc non dico, sed detestor, redarguo, et damno qui dicit. Sed hoc loco sic appellavi

¹ Lib. 1. de Nupt. et Conc. cap. 19.

mundum, quemadmodum Dominus, ubi ait, « Ecce venit princeps mundi ¹. » Non enim cœli et terræ et omnium quæ per Verbum, hoc est, per eundem ipsum Christum facta sunt, unde scriptum est, « Mundus per eum » factus est, principem voluit intelligi diabolum ² : » sed sicut dictum est, « Mundus in maligno positus est ³. » Et iterum, « Omnia quæ in mundo sunt, concupiscentia carnis est, et concupiscentia oculorum, et ambitio sæculi, » quæ non est a Patre, sed ex mundo est ⁴. » Non enim coelum et terra non sunt a Patre per Filium ; aut Angeli, sidera, arbusta, animalia homines non sunt a Patre per Filium, quantum quidem attinet ad ipsam substantiam qua homines sunt : sed mundi princeps est diabolus, et mundus in maligno positus est, omnes utique homines qui rei sunt damnationis æternæ, si non inde liberentur, ut non jam pertineant ad principem peccatorum, redempti eo sanguine qui in remissionem fusus est peccatorum. Huic ergo mundo, cujus princeps est de quo ait qui vicit mundum, « Ecce venit princeps mundi, et in me nihil » inveniet ⁵ : » huic, inquam, mundo nascitur homo, donec renascatur in eo qui vicit mundum, et in quo nihil invenit princeps mundi ⁶.

IV. Quis est enim mundus, de quo dicit Salvator mundi et victor mundi, « Non potest mundus odisse vos, me autem » odit, quia ego testimonium perhibeo de illo, quia opera » ejus mala sunt ⁷? » Numquid terræ ac maris, cœli ac siderum mala sunt opera? Sed utique mundus iste homines sunt, Nec ab isto mundo quisquam liberandus eligitur, nisi gratia Dei per Jesum Christum Dominum nostrum, qui dedit carnem suam pro mundi vita ; quod non fecisset, nisi mundum invenisset in morte. Quis est

¹ Joan. xiv, 30. — ² Id. i, 10. — ³ 1 Joan. v, 19. — ⁴ Id. ii, 16. — ⁵ Joan. xvi, 33. — ⁶ Id. xiv, 30. — ⁷ Id. vii, 7.

mundus de quo dicebat Judæis, « Vos de hoc mundo » estis, ego non sum de hoc mundo¹? » Postremo quis est mundus, de quo elegit Jesus Discipulos suos, ut jam de mundo non essent, et eos de quo jam non erant, ipse mundus odisset? Sic enim loquitur Salvator mundi, lux mundi; sic, inquam, loquitur: « Hæc mando vobis, ut » diligatis invicem. Si mundus vos odit, scitote quia me » priorem vobis odio habuit. Si de mundo essetis, mundus quod suum erat diligeret: quia vero de mundo non » estis, sed ego elegi vos de mundo, propterea odit vos » vos mundus². » Si non addidisset, « Ego eligi vos de mundo; » putari potest ita dixisse: De mundo non estis, quemadmodum de se ipso dixerat, « Ego non sum de » hoc mundo. » Neque enim et ipse fuit de mundo, et electus est inde ut non esset de mundo. Quis hoc dixerit Christianus? Nec secundum hoc enim quod homo esse dignatus est Filius Dei de mundo fuit. Quid ita? nisi quia in illo peccatum nunquam fuit, propter quod omnis homo prius mundo non Deo nascitur, et ut Deo nascatur de mundo eligitur qui renascitur ut jam non sit de mundo? Propter quod ab eo princeps mundi ejicitur foras, sicut ipse testatur, dicens: « Nunc judicium est mundi, nunc » princeps hujus mundi ejicietur foras³. »

V. Nisi forte eo usque vestra progredietur audacia, ut dicatis non de mundo eligi parvulos, quando baptismo ejus abluuntur, de quo dictum est, « Deus erat in » Christo mundum reconcilians sibi⁴. » Ad istam reconciliationem si negatis parvulos pertinere, negantes eos esse de mundo; qua fronte nescio vivatis in mundo. Porro si eos fatemini, cum in corpus Christi transeunt, de mundo eligi: necesse est ut ei nascantur, de quo eliguntur ut renascantur. Nascuntur enim per carnis con-

¹ Joan. VIII, 23. — ² Id. XV, 17. — ³ Id. XI, 31. — ⁴ I Cor. V, 19.

cupiscentiam, renascuntur per spiritus gratiam. Illa de mundo est, hæc venit in mundum, ut de mundo eligantur qui prædestinati sunt ante mundum. Cum autem dixisset Apostolus, « Deus erat in Christo, mundum reconcilians sibi: » quomodo id faciat, mox adjunxit, atque ait: » Non reputans illis delicta eorum. » Totus ergo mundus ex Adam reus, Deo non negante manum formationis operi suo, seminibus institutis quamvis paterna prævaricatione vitiat: et cum per Christum reconciliatur mundus, de mundo liberatur; eo liberante qui venit in mundum, non de mundo eligendus, sed electurus; non meritorum electione, sed gratiæ: quia reliquiæ per electionem gratiæ salvæ factæ sunt¹.

VI. Deinde propositis aliis meis verbis, ubi dixi, « Hujus concupiscentiæ reatum regeneratio sola dimittit, ac per hoc generatio trahit; » moxque subjunxi², « Ergo quod generatum est regeneretur, ut similiter, quia non potest aliter, quod tractum est remittatur: » frustra identidem conaris obtegere quod superfluum baptismum putatis in parvulis, dicentes « Mysteriorum Christi gratiam multis locupletem esse muneribus. » Velitis nolitis, parvulos credere confitemini in Christum per corda et ora gestantium. Ergo et ad ipsos pertinet Dominica illa sententia: « Qui non crediderit, condemnabitur³. » Qua causa, qua justitia, si nullum trahunt originale peccatum? Quod autem dicis, « Hinc potius suos approbat, quod ante proprium voluntatis obsequium, hoc quod in eis fecit beneficiorum sublimat augmentis. » Si ergo hinc suos istos approbat; profecto illos quibus hoc non donat, non approbat suos. Porro cum et ipsi eadem causa sint ejus, quia condidit eos; cur non et ipsos eodem

¹ Rom. XI, 5. — ² Lib. I, de Nupt. et Concup. cap. 19. — ³ Marc. XVI, 16.

modo approbat suos? Hinc de fato, vel de acceptione personarum nihil negatis. Jam ergo nobiscum gratiam confitemini. Quid est enim aliud, ubi nihil illorum est? In una igitur eademque causa, alius relinquitur justitia judicante, non fato; alius assumitur gratia præstante, non merito.

VII. Frustra omnino contenditis, nec ab originali peccato parvulos regeneratione mundari¹. Non hoc ostendit, qui dixit, « Quicumque baptizati sumus in Christo, in » morte ejus baptizati sumus². » Dicendo enim, Quicumque, non utique parvulos fecit exceptos. Quid est autem in morte Christi baptizari, nisi peccato mori? Unde etiam de ipso idem alio loco dicit, « Quod enim mor- » tuus est peccato, mortuus est semel³. » Quod utique dictum est propter similitudinem carnis peccati: propter quod et magnum mysterium est crucis ejus, ubi et vetus homo noster simul crucifixus est, ut evacuetur corpus peccati⁴. Si ergo in Christo parvuli baptizantur, in morte ejus baptizantur. Si in morte ejus baptizantur, mortis ejus similitudini complantati peccato utique moriuntur. « Quod enim mortuus est peccato, mortuus » est semel: quod autem vivit, vivit Deo⁵. » Et quid est complantari similitudini mortis ejus, nisi quod sequitur; « Sic et vos existimate vos mortuos esse peccato, vivere » autem Deo in Christo Jesu? Numquid dicturi sumus, » peccato mortuum fuisse Jesum, quod nullum habuit » unquam? Absit. » Et tamen quod mortuus est peccato, mortuus est semel. Mors enim ejus peccatum nostrum significavit, quo utique ipsa mors accidit: cui morti mortuus, id est, ut mortalis non esset ulterius, peccato dicitur mortuus. Quod ergo ipse significavit in

¹ Rom. VI, 3. — ² Ibid. 10. — ³ Ibid. 6. — ⁴ Ibid. 10. — Ibid. 11.

similitudine carnis peccati, hoc per ejus gratiam nos agimus in carne peccati: ut quomodo ille moriendo similitudini peccati peccato mortuus prædicatur, ita quicumque in illo fuerit baptizatus, eidem rei cujus illa fuerat similitudo moriatur; et quomodo in illius vera carne vera mors fuit, sic fiat in veris peccatis vera remissio.

VIII. Totus itaque istæ Epistolæ apostolicæ locus si te ab ista pravitate non corrigit, nimis obduruisti. Quamvis enim sibi connexa sint omnia quibus ait, scribens ad Romanos, ut gratia Dei commendetur per Jesum Christum: tamen quia Epistolam totam hic recolere et pertractare non possumus, valde enim longum est; ex isto capite quod agitur consideremus, ubi ait: Commendat autem suam charitatem Deus in nobis, quoniam cum adhuc peccatores essemus, Christus pro nobis mortuus est¹. Hoc tu dictum exceptis parvulis vis putari. Ubi si abs te quæram, si non sunt inter peccatores habendi, quomodo pro eis mortuus est, qui pro peccatoribus mortuus est? Respondebis non pro solis peccatoribus mortuum, quamvis sit etiam pro peccatoribus mortuus. Quod quidem nusquam legis in divinis auctoritatibus, mortuum scilicet esse Christum etiam pro eis qui nullum habuerunt omnino peccatum. Sed attende quam validis testimoniis urgearis. Tu dicis etiam pro peccatoribus mortuum: ego dico non nisi pro peccatoribus mortuum; ita ut respondere cogaris, si nullo peccato parvuli obstricti sunt, non esse pro parvulis mortuum. Dicit enim ad Corinthios: « Quoniam unus pro » omnibus mortuus est; ergo omnes mortui sunt, et pro » omnibus mortuus est². » Nullo modo hic negare permitteris, non nisi pro his qui mortui sunt, mortuum

¹ Tractat locum Apostoli ad Rom. v, 8, 9. — ² 2 Cor. v, 14.

fuisse Jesum. Quos igitur hoc loco intelligis mortuos : Numquid eos qui de corpore exierunt ? Quis ita desipiat ut hoc sapiat ? Eo modo itaque intelligimus mortuos , pro quibus omnibus unus mortuus est Christus, quomodo alibi dicit : « Et vos cum essetis mortui in delictis et præ- » putio carnis vestræ, vivificavit cum illo ¹. » Ac per hoc unus, inquit, pro omnibus mortuus est, ergo omnes mortui sunt : ostendens fieri non potuisse ut moreretur nisi pro mortuis. Ex hoc enim probavit omnes mortuos esse, quia pro omnibus mortuus est unus. Impingo, inculco, infercio recusanti : accipe, salubre est, nolo moriaris. Unus pro omnibus mortuus est, ergo omnes mortui sunt. Vide quia consequens esse voluit, ut intelligantur omnes mortui, si pro omnibus mortuus est. Quia ergo non in corpore, restat ut in peccato essemortuos omnes, pro quibus Christus mortuus est, nemo neget, nemo dubitet, qui se non negat aut dubitat esse Christianum. Quapropter si nullum trahunt peccatum parvuli, non sunt mortui. Si non sunt mortui, non est mortuus pro eis, qui non est mortuus nisi pro mortuis. Tu autem jam in primo tuo libro contra nos clamans, dixisti « Christum etiam pro parvulis mortuum. » Nullo modo igitur negare permittis eos trahere originale peccatum. Nam mortui unde, si non inde; aut propter quam mortem parvulorum mortuus est, qui non est mortuus nisi pro mortuis ? Eumque tu mortuum pro parvulis confiteris. Redi ergo mecum ad illud quod ad Romanos coeperam dicere.

IX. « Commendat, inquit, suam charitatem Deus in » nobis, quoniam cum adhuc peccatores essemus, Chris- » tus pro nobis mortuus est. Cum peccatores, inquit, » essemus, hoc est, cum mortui essemus, Christus pro » nobis mortuus est : multo magis justificati nunc in san-

¹ Coloss. II, 13.

» guine ipsius, salvi erimus ab ira per ipsum. Si enim » cum inimici essemus reconciliati sumus Deo per mortem » Filii ejus, multo magis reconciliati salvi erimus in vita » ipsius ¹. » Hoc est illud quod alibi dicitur, Deus erat in Christo mundum reconcilians sibi ². Deinde hic sequitur : « Non solum autem, sed et gloriantes in Deo, per Domi- » num nostrum Jesum Christum ³. » Non solum, inquit, salvi, sed et gloriantes. Per quem nunc et reconciliatio- nem accepimus. Et tanquam causa quæreretur, quare per unum Mediatorem hominem fiat ista reconciliatio : « Propter hoc, inquit, sicut per unum hominem pecca- » tum in hunc mundum intravit, et per peccatum mors, » et ita in omnes homines pertransiit, in quo omnes pec- » caverunt ⁴. » Quid ergo egit lex ? Ita-ne illa reconciliare non potuit ? Non ⁵, inquit. Usque enim ad legem, peccatum in mundo fuit : hoc est, nec lex potuit auferre peccatum. Peccatum autem non deputabatur cum lex non esset. Erat quidem peccatum, sed non deputabatur, quia non cognoscebatur. Per legem enim, sicut in alio loco dicit, cognitio peccati ⁶. Sed regnavit mors ab Adam, usque ad Moysen : quia nec per Moysen, id est, nec per legem regnum ejus ablatum est ⁷. Regnavit autem et in his qui non peccaverunt. Quare igitur, si non peccaverunt ? Audi quare : « In similitudine, inquit, prævarica- » tionis Adæ, qui est forma futuri ⁸. » Dedit enim ex se formam posteris suis, quamvis peccata propria non habentibus, ut peccati paterni contagione morerentur ; qui per ejus carnalem concupiscentiam gignerentur. « Sed non » sicut delictum, inquit, ita et donatio ⁹. Si enim ob » unius delictum multi mortui sunt, multo magis gratia » Dei et donum in gratia unius hominis Jesu Christi in

¹ Rom. v, 8, et seqq. — ² 2 Cor. v, 19. — ³ Rom. v, 12. — ⁴ Ibid. 11. — ⁵ Ibid. 13. — ⁶ Id. III, 20. — ⁷ Id. v, 14. — ⁸ Ibid. — ⁹ Ibid. 15.

» multis abundavit¹. » Multo magis utique abundavit, quia in quibus abundat, temporaliter moriuntur, in æternum victuri sunt. « Et non, inquit, sicut per unum » peccantem, ita est et donum. Nam iudicium quidem ex » uno in condemnationem: gratia autem ex multis delictis in justificationem². » Et unum quippe illud ad damnationem trahere potuit: sed gratia non hoc unum tantum, verum etiam plura, quæ superaddita sunt peccata delevit. « Si enim ob unius delictum, inquit, mors » regnavit per unum; multo magis qui abundantiam gratiæ et justitiæ accipiunt, in vita regnabunt per unum » Jesum Christum³. » Superior repetitus est est sensus; quia multo magis in vita regnabunt, qui sine fine regnabunt; quam mors in eis regnavit, quæ cum fine regnavit. « Itaque sicut per unius, inquit, delictum in omnes homines ad condemnationem, ita et per unius justificationem in omnes homines ad justificationem vitæ⁴. » Ideo et ibi omnes, et hic omnes, quia nemo ad mortem nisi per illum, nemo ad vitam nisi per istum. « Sicut » enim per inobedientiam unius hominis peccatores constituti sunt multi; ita et per unius obedientiam justi » constituentur multi. Lex autem subintravit, ut abundaret delictum. Ubi autem abundavit delictum, superabundavit gratia: ut quemadmodum regnavit peccatum in morte, sic et gratia regnet per justitiam in » vitam æternam, per Jesum Christum Dominum nostrum. »

X. Quid ergo dicemus, inquit: « Permanebimus in » peccato, ut gratia abundet? Absit⁶. » Quid enim præstitit gratia, si permanendum est in peccato? Denique sequitur et dicit: « Qui mortui sumus peccato, quomodo

¹ Rom. v, 16. — ² Ibid. 17. — ³ Ibid. 18. — ⁴ Ibid. 19 21. — ⁵ Id. vi, 1.

» vivemus in eo¹? » Hinc nunc diligenter attende, et quod sequitur ut intelligas intentus auscultata. Cum dixisset, « Qui mortui sumus peccato, quomodo vivemus in » eo? » An ignoratis, inquit, quoniam quicumque baptizati sumus in Christo Jesu, in morte ipsius baptizati sumus²? » Hic sunt parvuli qui baptizantur, an non sunt? Si non hic sunt, falsum est ergo quod ait, « Quicumque baptizati sumus in Christo Jesu, in morte ipsius baptizati sumus: » quia non in morte illius baptizantur parvuli. Sed quoniam verum dicit Apostolus, nulli intelliguntur excepti. Nam si de solis majoribus dictum putatis, qui jam utuntur libero arbitrio, cum dicat ille, Quicumque: « Frustra vos terret Dominica » illa sententia, Nisi quis renatus fuerit ex aqua et spiritu³, » Habetis enim magnum compendium: asseverate et hoc de solis majoribus dictum, nequaquam parvulos ista generalitate concludi. Et quid vobis est de quæstione baptismatis laborare, utrum sit vita æterna præter regnum Dei, an vita æterna privandi sint innocentes tot imagines Dei, ac per hoc æterna morte plectendæ? Si autem hoc dicere non audetis, quoniam universaliter prolata sententia est, Nisi quis renatus fuerit ex aqua et spiritu, non potest intrare in regnum Dei: eadem vos universitas comprimit, dicente Apostolo, « Quicumque baptizati sumus in Christo Jesu, in morte illius baptizati sumus⁴. » Ergo et parvuli qui baptizantur in Christo, quoniam in morte ipsius baptizantur, peccato moriantur. Inde enim connexa sunt ista sequentia, cum superius dictum esset, Qui mortui sumus peccato, quomodo vivemus in eo? Nam velut quæreretur, « Quid est mori » peccato? An ignoratis, inquit, quoniam quicumque » baptizati sumus in Christo Jesu, in morte illius baptiza-

¹ Rom. v, 2. — ² Ibid. 3. — ³ Joan. iii, 5. — ⁴ Rom. vi, 3.